

Գրանցված
22.02.2010
11010077

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ
Հ Ր Ա Մ Ա Ն

№ 1034-Ն

« 01 » 12 2009

ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 0902 «ԲԱՑ ԼԵՈՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ»
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉԸ ԳԱՍՏՍԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Դեկլարվելով «Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության մասին» ԳԳ օրենքի 16-րդ հոդվածի 2-րդ կետի պահանջով և հիմք ընդունելով ԳԳ ԿԳ նախարարի 2008թ. մայիսի 12-ի «Նախնական և միջին մասնագիտական կրթության պետական կրթական չափորոշիչների և ուսումնամեթոդական փաստաթղթերի վերաբերյալ փորձագիտական եզրակացություն տալու նպատակով ստեղծվող ոլորտային հանձնաժողովների կազմը՝ ըստ մասնագիտական խմբերի հաստատելու մասին» N 445-Ա/Ք հրամանով հաստատված ոլորտային հանձնաժողովների փորձագիտական եզրակացությունը.

ԳՐԱՍԱՅՈՒՄ ԵՄ

1. Հաստատել միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության պետական կրթական չափորոշիչը՝ համաձայն հավելվածի:
2. Նախարարության աշխատակազմի նախնական և միջին մասնագիտական կրթության վարչությանը (պետ՝ Ա. Աղջալյան) և օրենսդրության և իրավաբանական վարչությանը (պետ՝ Մ. Գրիգորյան) սահմանված կարգով հրամանը ներկայացնել ԳԳ արդարադատության նախարարություն՝ պետական գրանցման:
3. Գրամանի կատարման հսկողությունը հանձնարարել նախարարի տեղակալ Ա. Ավետիսյանին:

Ա.ԱՇՈՏՅԱՆ

Ս

**ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 0902 «ԲԱՑ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ»
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉ**

ԳԼՈՒԽ 1.

**ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 0902 «ԲԱՑ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ**

1. Միջին մասնագիտական կրթության «Մասնագետ» որակավորման աստիճանի 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտությունը հաստատված է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2006 թ. հունվարի 12-ի «Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության մասնագիտությունների ցանկերը հաստատելու, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2000թվականի մայիսի 18-ի N 242 որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության մի շարք որոշումներ ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 73-Ն որոշմամբ:
2. ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության կողմից միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության համար մասնագիտացումներ չի սահմանվել:
3. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրն ավարտած, պետական ամփոփիչ ատեստավորումն անցած շրջանավարտին շնորհվում է «Լեռնային տեխնիկ-տեխնոլոգ» որակավորում:
4. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրը կարող է իրականացվել հետևյալ ձևերով`
  - 1) առկա,
  - 2) հեռակա,
  - 3) դրսեկության (էքստենզատ):
5. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության «Լեռնային տեխնիկ-տեխնոլոգ» որակավորման հիմնական կրթական ծրագրի իրականացման համար Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2006 թ. հունվարի 12-ի «Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության մասնագիտությունների ցանկերը հաստատելու, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2000թվականի մայիսի 18-ի N 242 որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության մի շարք որոշումներ ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 73-Ն որոշմամբ սահմանվում են ուսումնառության հետևյալ նորմատիվային ժամկետները.
  - 1) կրթության առկա ձևով`
    - ա. միջնակարգ (լրիվ) կրթության հիմքով 3 տարի,
    - բ. հիմնական ընդհանուր կրթության հիմքով 4 տարի,
  - 2) կրթության հեռակա ձևով`
    - ա. միջնակարգ (լրիվ) կրթության հիմքով 4 տարի,

3) դրսեկության (էքստերնատ) ձևով ուսուցման տևողությունը համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2007թ. սեպտեմբերի 6-ի «Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական հիմնական կրթական ծրագրերի հեռավար (դիստանցիոն) և դրսեկությամբ (էքստերնատով) ուսուցման կարգերը հաստատելու մասին» N 1028-Ն որոշմամբ սահմանված կարգի որոշում է ուսումնական հաստատությունը:

6. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրը միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության հիմքով յուրացնող ուսանողի ուսումնական բեռնվածության նվազագույն ծավալը 4068 ժամ է, առավելագույն ծավալը՝ 6804 ժամ: Հիմնական ընդհանուր կրթության հիմքով հիմնական կրթական ծրագրի յուրացման դեպքում ուսումնառության տևողությունն ավելանում է 52 շաբաթով:

ԳԼՈՒԽ 2.

ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 0902 «ԲԱՑ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԳԵՏԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

7. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտությամբ մասնագետն ապահովում և իրականացնում է հետևյալ զբաղմունքները՝

- 1) բացահանքում լեռնանախապատրաստական աշխատանքները,
- 2) հանութաբարձման աշխատանքները,
- 3) տեղափոխման աշխատանքները,
- 4) լցակույտաձևավորման և պահեստավորման աշխատանքները:

8. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտությամբ մասնագետի՝ զբաղմունքների ոլորտում մասնագիտական պարտականություններն են.

- 1) ապահովել հորատման աշխատանքների կատարումը,
- 2) ապահովել պայթեցման աշխատանքների կատարումը,
- 3) ապահովել հանութաբարձման աշխատանքների կատարումը,
- 4) ապահովել տեղափոխման աշխատանքների կատարումը,
- 5) ապահովել լցակույտաձևավորման աշխատանքների կատարումը,
- 6) կատարված աշխատանքների որակաքանակական գնահատումը և արդյունքների ներկայացումը:

ԳԼՈՒԽ 3.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 0902 «ԲԱՑ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՆԿԱՏՄԱՍԲ

9. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրը շրջանավարտի համար պետք է ապահովի՝

- 1) մասնագիտական գործունեության բնագավառի կարողություններն ու հմտությունները ձեռք բերելու համար պահանջվող ծավալով տեսական ու գործնական գիտելիքների յուրացում,
- 2) աշխատանքային և մասնագիտական պարտականությունները կատարելու ընթացքում աշխատանքային կոլեկտիվի անդամների և ղեկավարների հետ հաղորդակցվելու, մասնագիտական և ընդհանուր բնույթի հարցեր ներկայացնելու, դրանք պարզաբանելու կարողության ձևավորում,
- 3) ինչպես տիպական, այնպես էլ որոշակի փոփոխվող գործոններով իրավիճակներում մասնագիտական հարցերի լուծումների տարբերակներ առաջարկելու համար անհրաժեշտ կարողությունների ձևավորում,

- 4) մասնագիտական խնդիրների լուծման համար անհրաժեշտ փաստերը և տեղեկատվությունը որոշակի սոցիալական և էթիկական հարցերի հետ որպես մեկ ամբողջություն դիտարկելու, ակտիվ քաղաքացիական գիտակցության դրսևորման կարողության ձևավորում,
- 5) մասնագիտական գործունեության գործառնությունները կիրառվող նորմաների սահմաններում իրականացնելու հմտությունների ձևավորում,
- 6) ինքնագարգացման և մասնագիտական կատարելագործման նպատակով իր և աշխատակիցների ուսումնառության կարիքները գնահատելու, դրանք իրագործելու ուղիներն առաջարկելու կարողության ձևավորում,
- 7) մասնագիտական և ընդհանուր բնույթի տեղեկատվության գոյություն ունեցող աղբյուրներից օգտվելու, անհրաժեշտ տեղեկատվությունը ձեռք բերելու կարողության ձևավորում,
- 8) աշխատանքային խմբի գործունեությունը կազմակերպելու, խմբի անդամներին ուղղորդելու, նրանց անհատական հնարավորությունները գնահատելու և արդյունավետ օգտագործելու հմտությունների զարգացում,
- 9) ընթացիկ մասնագիտական խնդիրների լուծման ժամանակ ռազմավարական մոտեցումների տարրեր կիրառելու կարողությունների ձևավորում:

ԳԼՈՒԽ 4.

**ՊԱՅՆԱՆՏԵՐ ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 0902 «ԲԱՑ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ»
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ԵՎԱԶԱԳՈՒՅՆԻ
ՆԿԱՏՄԱՍԲ**

10. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրը ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքների բնագավառում շրջանավարտի համար պետք է ապահովվի՝

- 1) իմանալ ՀՀ Սահմանադրության, տվյալ բնագավառի աշխատանքները, մարդու և հասարակության, քաղաքացիների միջև հարաբերությունները կարգավորող օրենքների և նորմատիվ փաստաթղթերի հիմնական դրույթները,
- 2) տիրապետել հայոց լեզվին,
- 3) հաղորդակցվել երկու օտար լեզուներով,
- 4) պատկերացում ունենալ առողջ կենսակերպի մասին, տիրապետել ֆիզիկական կատարելագործման ունակություններին և հմտություններին,
- 5) դրսևորել ազգային և համաշխարհային պատմության և մշակույթի որոշակի իմացություն,
- 6) պատկերացում ունենալ անձի և հասարակության զարգացման օրինաչափությունների, հասարակության սոցիալական կառուցվածքի, շարժումների, քաղաքականության սուբյեկտների, քաղաքական հարաբերությունների և գործընթացների մասին,
- 7) իմանալ հոգեբանության, միջանձնային փոխհարաբերությունների վարվելակերպի տարրերը,
- 8) իմանալ տնտեսագիտության տեսության հիմնադրույթները, մակրոտնտեսության և միկրոտնտեսության օրենքները, անցումային շրջանի տնտեսության առանձնահատկությունները:

11. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրը մաթեմատիկական և ընդհանուր բնագիտական գիտելիքների բնագավառում շրջանավարտի համար պետք է ապահովվի՝

1) ծանոթ լինել էկոլոգիական հիմնական հասկացություններին, բնապահպանական գլոբալ և տարածաշրջանային հիմնախնդիրներին,

2) պատկերացում ունենալ արտակարգ իրավիճակների մասին, տիրապետել արտակարգ իրավիճակներում գործելու սկզբունքներին, ծանոթ լինել փրկարարական աշխատանքների կազմակերպման կառույցներին և փրկարարական տեխնիկային, կարողանալ օգտագործել անհատական պաշտպանության միջոցներ:

12. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրը պետք է ըստ աղյուսակ 1-ում բերված մոդուլների ապահովի շրջանավարտի կողմից առանցքային հմտություններին տիրապետում:

13. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրը շրջանավարտի համար պետք է ըստ աղյուսակ 2-ում բերված մոդուլների ապահովի ընդհանուր մասնագիտական և հատուկ մասնագիտական կարողությունների ձեռքբերում:

ԳԼՈՒԽ 5.

ՊԱՅՆԱՆՏՆԵՐ ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 0902 «ԲԱՑ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ»

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՍԲ

14. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիր իրականացնող հաստատության կադրային ապահովության և կադրային համապատասխանության նկատմամբ սահմանվում են հետևյալ պահանջները.

1) Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտությամբ մասնագետի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիր իրականացնող հաստատություններում ուսումնական գործընթացն իրականացնում են մանկավարժական և ուսումնաօժանդակ անձնակազմի աշխատողները:

2) Հաստատության մանկավարժական աշխատողների կազմում ընդգրկվում են դասախոսներ, արտադրական ուսուցման վարպետներ: Դասախոսական անձնակազմի աշխատողները, որպես կանոն, պետք է ունենան իրենց կողմից ուսուցանվող դասընթացի գծով բարձրագույն մասնագիտական կրթություն: Հատուկ մասնագիտական դասընթացները պարապող դասախոսների համար մասնագիտական աշխատանքի փորձի առկայությունը ցանկալի է:

3) Ուսումնական պրակտիկան վարող արտադրական ուսուցման վարպետը կարող է ունենալ ինչպես բարձրագույն մասնագիտական, այնպես էլ միջին մասնագիտական կրթություն, մասնագիտական աշխատանքի փորձ: Առանձին մասնագիտությունների գծով ուսումնական պրակտիկան կամ նրա որոշակի մասերը կարող է վարել նաև արհեստագործական կրթություն և բավարար մասնագիտական որակավորում ունեցող արհեստավորը:

4) Արտադրական և նախաավարտական պրակտիկաները վարում է մասնագիտական դասընթացի դասախոսը:

15. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիր իրականացնող հաստատության ուսումնամեթոդական ապահովության նկատմամբ սահմանվում են հետևյալ պահանջները.

1) Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագրի իրականացումը պետք է ապահովված լինի ուսանողի համար մատչելի տեղեկատվական նյութերով (գրադարանային ֆոնդ, տվյալների համակարգչային բազա), ինչն, ըստ

բովանդակության պետք է համապատասխանի մասնագիտության ուսումնական պլանով նախատեսված առարկաների և մոդուլների լրիվ ցանկին: Այդ առարկաների և մոդուլների, ինչպես նաև ուսումնական գործընթացի կազմակերպման բոլոր ձևերի գծով (տեսական, գործնական պարապմունքների, ուսումնական, արտադրական և նախաավարտական պրակտիկաների, կուրսային և դիպլոմային աշխատանքների) պետք է առկա լինեն դասագրքեր, ուսումնամեթոդական, մեթոդական ձեռնարկներ, ուղեցույցեր, գործնական խաղերի սցենարներ, թեստային հանձնարարականների հավաքածուներ, ալգորիթմներ, մեթոդական մշակումներ, ցուցումներ, երաշխավորություններ, տեղեկատվական գրականություն, դիտողական նյութեր, ուսուցման տեխնիկական միջոցներ, ինչպես նաև միջանկյալ և ամփոփիչ ատեստավորման նյութեր:

16. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիր իրականացնող կազմակերպության նյութատեխնիկական ապահովության նկատմամբ սահմանվում են հետևյալ պահանջները.

- 1) Ուսումնական կաբինետների երաշխավորվող ցանկը՝
  - ա. մասնագիտական գործունեության անվտանգության,
  - բ. գեոդեզիայի և մարկշեյթերական գործի,
  - գ. լեռնային մեքենաների և սարքավորումների,
  - դ. արտադրական գործընթացների,
  - ե. պայթեցման աշխատանքների:

- 2) Ուսումնական լաբորատորիաների երաշխավորվող ցանկը՝
  - ա. լեռնային մեքենաների և սարքավորումների:

- 3) Սպորտային համալիր՝
  - ա. մարզադահլիճ,
  - բ. մարզահրապարակ,

Կրթական ծրագիր իրականացնող կազմակերպությունը, ելնելով անհրաժեշտությունից, կարող է ձևավորել լրացուցիչ կաբինետներ, լաբորատորիաներ, արհեստանոցներ:

17. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագրով ուսումնական գործընթացի կազմակերպման նկատմամբ սահմանվում են հետևյալ պահանջները.

- 1) Ուսանողի շաբաթական ուսումնական բեռնվածության առավելագույն ծավալը չպետք է գերանցանցի 54 ժամը՝ ներառյալ լսարանային և արտալսարանային ուսումնական աշխատանքի բոլոր տեսակները:

- 2) Ուսումնառության ընթացքում ուսանողի բեռնվածությունը պարտադիր լսարանային պարապմունքներով չպետք է գերազանցի շաբաթական 36 ժամը, ինչը նաև ուսումնական բեռնվածության նվազագույն ծավալն է, ընդ որում՝ նշված ծավալը չի ներառում նախասիրական առարկաների պարապմունքները, խորհրդատվությունները և լրացուցիչ արտալսարանային պարապմունքները:

- 3) Ուսումնական խմբի համար սահմանվում են խորհրդատվության ժամեր յուրաքանչյուր ուսումնական տարում մինչև 100 ժամ:

- 4) Ուսումնական տարվա սկիզբը և ավարտը բոլոր կուրսերում որոշվում է ուսումնական պլաններով:

- 5) Նախասիրական առարկաների ցանկը, դրանց ծավալը (ոչ ավել, քան շաբաթական 4 ժամ՝ առանձին դասացուցակով) և ուսուցման ժամկետները յուրաքանչյուր ուսումնական տարում որոշվում է հաշվի առնելով ուսանողների ընտրությունը:

6) Հեռակա ձևով ուսուցման դեպքում ուսումնական տարվա ընթացքում դասախոսների հետ ուսանողների պարապմունքների ծավալը պետք է կազմի ոչ պակաս, քան 160 ժամ:

18. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագրի պրակտիկաների կազմակերպման նկատմամբ սահմանվում են հետևյալ պահանջները.

1) Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագրի որոշակի մասի ուսուցումն իրականացվում է ուսումնական (տեսական ուսուցմամբ և/կամ առանց տեսական ուսուցման), արտադրական և նախաավարտական պրակտիկաների ձևով: Պրակտիկաների ընթացքում ուսանողները կատարելագործում են իրենց գործնական հմտությունները:

2) Պրակտիկայի տևողությունը սահմանվում է մասնագիտության ուսումնական պլանով:

3) Պրակտիկաների ուսումնական ծրագրերը կազմում և հաստատում են ուսումնական հաստատությունները:

4) Պրակտիկաների անցկացումը վարում են արտադրական ուսուցման վարպետները, դասախոսները:

5) Ռեսուրսական պրակտիկաներն անց են կացվում պրակտիկայի ծրագրի կատարումն ապահովելու համար բավարար կահավորում ու տեխնիկական հագեցում ունեցող ուսումնական, ուսումնարտադրական արհեստանոցներում, ուսումնական տնտեսություններում, ուսումնաործնական տեղամասերում, ուսումնական հաստատության այլ ուսումնաօժանդակ օբյեկտներում, ինչպես նաև արտադրական կազմակերպություններում, հաստատություններում :

6) Արտադրական և նախաավարտական պրակտիկաները, որպես կանոն, անց են կացվում պրակտիկաների ուսումնական ծրագրերի բովանդակությանը համապատասխան պայմաններ ունեցող կազմակերպություններում:

19. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրն իրականացնելու ընթացքում ուսանողների միջանկյալ և ամփոփիչ ատեստավորումների նկատմամբ սահմանվում են հետևյալ պահանջները.

1) Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագրով ուսուցման ընթացքը վերահսկելու և արդյունքների ձեռքբերումը գնահատելու նպատակով անց է կացվում ուսանողների միջանկյալ ատեստավորում, իսկ որակավորում չնորհելու համար՝ շրջանավարտների պետական ամփոփիչ ատեստավորում:

2) Միջանկյալ ատեստավորում կարող է անցկացվել ինչպես ուսումնական կիսամյակի ընթացքում այնպես էլ վերջում:

3) Ռեսուրսական կիսամյակի սկզբում ուսանողը տեղեկացվում է կիսամյակի ընթացքում միջանկյալ ատեստավորման բնույթի, ներառվող նյութի ծավալի և ժամկետների մասին:

4) Միջանկյալ ատեստավորման համար ընտրված ուսումնական նյութը չի կարող ավելին լինել երկու անընդմեջ կիսամյակների նյութից:

5) Շրջանավարտների պետական ամփոփիչ ատեստավորումը երաշխավորվում է անց կացնել առանձին առարկաներից կամ մոդուլներից քննության, համալիր (միջառարկայական կամ միջմոդուլային) քննության կամ ավարտական (դիպլոմային) աշխատանք կատարելու և պաշտպանելու ձևով:

6) Պետական ամփոփիչ ատեստավորման ընտրված ձևը և ներառվող նյութի ծավալը պետք է հնարավորություն տա հանդգնել սույն չափորոշչով 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ»

մասնագիտությամբ մասնագետի համար սահմանված պահանջներին շրջանավարտի համապատասխանության մեջ:

ԳԼՈՒԽ 6.

ՄԻՋԻՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 0902 «ԲԱՑ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊԼԱՆԸ ԵՎ ԴՐԱ ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒՄՆԵՐԸ

20. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրն իրականացվում է համաձայն աղյուսակ 3-ում բերված օրինակելի ուսումնական պլանի:

21. Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրն իրականացնող կազմակերպությունը օրինակելի ուսումնական պլանը կիրառելիս՝

1) սույն չափորոշչով սահմանված օրինակելի ուսումնական պլանի հիման վրա կազմում և հաստատում է աշխատանքային ուսումնական պլանը,

2) աշխատանքային ուսումնական պլանը կազմելիս կարող է մինչև 5% չափով փոփոխել դասընթացների և մոդուլների ժամաքանակը,

3) կարող է փոփոխել առանձին առարկաների և մոդուլների ծրագրային նյութի բովանդակությունը 15%-ի սահմաններում՝ չփոփոխելով արդյունքները և կատարման չափանիշները,

4) առարկայի և /կամ/ մոդուլի ընդհանուր ժամաքանակի սահմաններում որոշում է տեսական, գործնական և լաբորատոր պարապմունքների ժամաքանակները,

5) պրակտիկայի համար նախատեսված շաբաթների սահմաններում որոշում է ուսումնական և արտադրական պրակտիկաների տևողությունները, անցկացման ժամկետները, նախաավարտական պրակտիկայի տևողությունը,

6) մասնագիտական առարկաների և մոդուլների ուսումնական ծրագրերը կազմելիս հաշվի է առնում գործատուների, գործադիր իշխանությունների, մասնագիտական ոլորտը կառավարող պետական լիազորված մարմինների, այլ շահագրգիռ սուբյեկտների (սոցիալական գործընկերների) առաջարկությունները,

7) ընտրում է շրջանավարտների՝ սույն չափորոշչով երաշխավորված ամփոփիչ ատեստավորման ձևերից մեկը:

Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագրի առանցքային հմտությունների մոդուլներ

ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՂԿ-04-09-001
Մոդուլի նպատակը	Սովորողի մոտ ձևավորել աշխատանքային ու մասնագիտական գործունեության ընթացքում, ինչպես նաև անձնական կյանքում արդյունավետ և ակտիվ հաղորդակցվելու կարողություններ:
Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ
Մուտքային պահանջները	Չկան
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Սահմանել ուսումնառության անձնական նպատակները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է սահմանում ուսումնառության անձնական նպատակները, բ. ճիշտ է պլանավորում և կիրառում ուսումնառության անձնական նպատակների ձեռքբերմանն ուղղված ուսումնառության գործընթացները, գ. ճիշտ է սահմանում ուսումնառության տարբեր եղանակները:
Ուսումնառության արդյունք 2	Բանավոր և գրավոր տեղեկատվական հաղորդում կատարել պարզ թեմաների և տեքստերի մասին
Կատարման չափանիշներ	ա. օգտագործում է բանավոր և գրավոր խոսքի համապատասխան կառուցվածք, բ. հաղորդումը պարունակում է պարզ տեղեկատվություն, կարծիքներ կամ գաղափարներ, գ. տեղեկատվության առանձնացում՝ խմբավորումը կատարում է նպատակային, դ. հաղորդումը իրականացնում է հաշվի առնելով իրավիճակը և լսարանը:
Ուսումնառության արդյունք 3	Նախաձեռնել, պահպանել, եզրափակել երկխոսություններ և քննարկումներ
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է կիրառում «ակտիվ ունկնդրման» ժամանակ օգտագործվող հմտությունները, (պարզաբանումներ ստանալու ձգտումը, գրառումներ կատարելը, ամփոփելը), բ. ազատ կերպով ձևակերպում, արտահայտում և պաշտպանում է իր գաղափարները, տեսակետներն ու կարծիքները, գ. ցուցաբերում է համոզելու կարողություն, դ. կատարում է ճիշտ ամփոփում /եզրափակում:
Ուսումնառության արդյունք 4	Մեկնաբանել սխեմաներ, աղյուսակներ, դիագրամներ, քարտեզներ և նկարներ
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է նախանշում սխեմաների, աղյուսակների, դիագրամների, քարտեզների և նկարների նշանակությունը և նրանց միջև եղած տարբերությունները, բ. ճիշտ է մեկնաբանում առաջադրված սխեմաները, աղյուսակները, դիագրամները, քարտեզները և նկարները. գ. մեկնաբանման ընթացքում օգտագործում է խոսքի համապատասխան կառուցվածք:
Ուսումնառության արդյունք 5	Կատարել փաստաթղթավորում
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է սահմանում տարբեր փաստաթղթերը՝ ըստ դրանց նշանակության, բ. ճիշտ է նախանշում տարբեր փաստաթղթերի օգտագործման տեղն ու դերը, գ. ճիշտ է կատարում տարբեր տեսակի տեղեկատվությունների փաստաթղթավորումը:
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՈՒՋԻՆ ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ԱԱՕ-04-09-001
Մոդուլի նպատակը	Սովորողի մոտ ձևավորել կազմակերպություններում աշխատանքի անվտանգության կանոնների պահպանման, աշխատանքի պաշտպանության միջոցառումների իրականացման և առաջին օգնության կազմակերպման կարողություններ:

Մոդուլի տևողությունը	36 ժամ
Մուտքային պահանջները	Չկան
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարարման կարգակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Իմանալ աշխատանքի պաշտպանության իրավական և կազմակերպչական դրույթները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում աշխատանքի պաշտպանության վերաբերյալ իրավական ակտերը. բ. ճիշտ է ներկայացնում կազմակերպություններում աշխատանքի պաշտպանության կազմակերպման ներքին նորմատիվային փաստաթղթերը. գ. ճիշտ է ներկայացնում աշխատանքի պաշտպանության նորմերի և կանոնների խախտման հետ կապված պատասխանատվությունը. դ. ճիշտ է ներկայացնում աշխատանքի պաշտպանության նորմերի և կանոնների պահպանման նկատմամբ վերահսկողության ձևերը և մեխանիզմները: ե. ճիշտ է ներկայացնում արտադրությունում դժբախտ դեպքերի և պատահարների հետաքննության, փաստաթղթավորման և հաշվառման կարգը. զ. ճիշտ է ներկայացնում արտադրության տարբեր մակարդակների ղեկավարների պատասխանատվությունը աշխատանքի պաշտպանության նորմերի պահպանման վերաբերյալ:
Ուսումնառության արդյունք 2	Իմանալ անվտանգության տեխնիկայի նորմերը և կանոնները կազմակերպություններում
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում տեխնոլոգիական սարքավորումների, մեխանիզմների շահագործման անվտանգության տեխնիկայի հիմնական պահանջները, բ. ճիշտ է ներկայացնում էլեկտրաանվտանգության կանոնները և պաշտպանությունը, գ. ճիշտ է ներկայացնում հակահրդեհային պաշտպանության կանոնները, դ. ճիշտ է ներկայացնում ճնշման տակ աշխատող սարքավորումների և մեխանիզմների անվտանգ շահագործման կանոնները:
Ուսումնառության արդյունք 3	Իմանալ արտադրական սանիտարիայի և հիգիենայի պահանջները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում արտադրական սանիտարիայի և հիգիենայի հասկացությունները, բ. ճիշտ է ներկայացնում արտադրական միկրոկլիմայի նկատմամբ նորմատիվային պահանջները, գ. ճիշտ է թվարկում արտադրական աղմուկից և ցնցումներից պաշտպանվելու միջոցները, դ. ճիշտ է ներկայացնում արտադրական լուսավորվածությանը ներկայացվող պահանջները և նորմերը:
Ուսումնառության արդյունք 4	Ցուցաբերել առաջին օգնություն
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ցուցադրում արհեստական շնչառության իրականացումը, բ. ճիշտ է ցուցադրում սրտի աշխատանքի վերականգնման իրականացումը, գ. ճիշտ է ցուցադրում արյան հոսքի դադարեցման իրականացումը և ճիշտ է դնում վիրակապ, դ. ճիշտ է վիրակապում կոտրվածքները, ե. ճիշտ է ցուցադրում այրվածքների դեպքում առաջին օգնության ցուցաբերումը, զ. ճիշտ է ցուցադրում էլեկտրահարման դեպքում առաջին օգնության իրականացումը:
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ « ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ԱԳՀ-04-09-001
Մոդուլի նպատակը	Սովորողին գիտելիքեր տալ աշխատանքային գործունեության ընթացքում հաջողության հասնելու նախապայմանների մասին, ինչպես նաև ձևավորել ցանկացած բնագավառում անհրաժեշտ աշխատանքային կուլտուրա և էթիկա դրսևորելու, ղեկավարի և գործընկերների հետ արդյունավետ հարաբերվելու, առաջացած աշխատանքային խնդիրներն ընկալելու և համապատասխան լուծումներ տալու կարողություններ:

Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ
Մուտքային պահանջները	Չկան
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարարման կարգակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Տիրապետել աշխատանքի տեղավորվելու կարողությունների
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է շարադրում գործող աշխատանքային օրենսգրքի անհրաժեշտ դրույթները, բ. ճիշտ է ներկայացնում աշխատանքի որոնման ժամանակակից միջոցները և տեխնոլոգիաները, աշխատանքի ընդունվելու և աշխատանքից ազատվելու համար անհրաժեշտ բոլոր գործընթացները, գ. ճիշտ է կազմում գրավոր ինքնակենսագրություն (CV), դ. ճիշտ և մանրամասն բանավոր ներկայացնում է իր կենսագրությունը:
Ուսումնառության արդյունք 2	Դրսևորել անհրաժեշտ վերաբերմունք աշխատանքի և աշխատավայրի նկատմամբ
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում աշխատանքի և շրջապատի նկատմամբ դրական տրամադրվելու կարողությունները, բ. ճիշտ է ներկայացնում գործերը նկերների նկատմամբ հարգալից վերաբերմունքի և արդյունավետորեն հարաբերվելու օրինակներ, գ. առաջադրված իրավիճակում ցուցաբերում է պատասխանատվության դրսևորումներ, դ. ցուցաբերում է գործընկերոջը և ղեկավարին ուշադիր լսելու և հասկանալու դրսևորումներ:
Ուսումնառության արդյունք 3	Տիրապետել աշխատանքի կուլտուրային և էթիկային, արդյունավետ աշխատել թիմում
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում կազմակերպության նպատակները, արժեքները և կիրառվող ընդհանուր աշխատանքային մեթոդները, աշխատանքային և միջանձնային հարաբերությունները, բ. ճիշտ է ներկայացնում թիմային աշխատանքի հիմնական սկզբունքները, գ. ճիշտ է ներկայացնում թիմային խնդիրների լուծման մեթոդները, դ. թիմային աշխատանքի առաջադրված իրավիճակում դրևորում է անհրաժեշտ վարքագիծ՝ ցուցաբերելով փոխօգնություն, համբերատարություն, նվիրվածություն աշխատանքին և ընկերներին, ե. ճիշտ վերաբերմունք է դրսևորում և հարգալից է կոնֆլիկտային գործընկերների նկատմամբ, զ. առաջարկում է խնդրի ճիշտ լուծումներ առաջադրված պրոբլեմային իրավիճակում:
Ուսումնառության արդյունք 4	Իմանալ աշխատանքում հաջողության հասնելու նախապայմանները և պատշաճ հարաբերվել ղեկավարի հետ
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է բացատրում աշխատանքային կարգապահության և ճշտապահության կարևորությունը, բ. ճիշտ է ներկայացնում ղեկավարի հետ հարաբերվելու ձևերը, իր և ղեկավարի իրավունքներն ու պարտականությունները, գ. ճիշտ է ներկայացնում աշխատանքի արդյունավետության ու որակի ապահովման ընդհանուր սկզբունքները:
Ուսումնառության արդյունք 5	Դրսևորել քննադատական մտածողություն
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է գնահատում տեղեկատվության հուսալիության և զգացմունքայնության աստիճանը, բ. ստացած տեղեկատվությունը ճիշտ և արդյունավետորեն համադրում է առկա գիտելիքների հետ, գ. իրականացնում է կառուցողական քննադատություն և ճիշտ է բացատրում կառուցողական քննադատության կարևորությունը:
Ուսումնառության արդյունք 6	Կառավարել սթրեսը և ժամանակը, լուծել պրոբլեմներ և կոնֆլիկտներ
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում սթրեսի կանխարգելման և անխուսափելի սթրեսին դիմակայելու մեթոդները, բ. ճիշտ է կազմում իր աշխատաքնային պլանը (պայմանական աշխատանքային պլան), գ. ճիշտ է ներկայացնում ժամանակի արդյունավետ օգտագործման միջոցները, դ. բացահայտում է և ճիշտ է սահմանում պրոբլեմը տրված իրավիճակում, ե. ճիշտ է վերլուծում պրոբլեմը, տալիս է լուծման ճիշտ տարբերակ և գնահատում արդյունքը, զ. բացահայտում է ցանկացած կոնֆլիկտի պատճառները,

	է. ճիշտ է ներկայացնում կոնֆլիկտի կանխարգելման եղանակները, կարողանում է դրանց տալ արագ ու արդյունավետ լուծումներ:
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՕՊԵՐԱՏՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ՀՕՀ-04-09-001
Մոդուլի նպատակը	Տալ տարրական գիտելիքներ MICROSOFT WORD տեքստային խմբագրի մասին, ուսանողի մոտ զարգացնել տեքստային փաստաթղթերի պատրաստման, խմբագրման, դրանց ֆորմատավորման ու ձևավորման, ինչպես նաև փաստաթղթերի պահպանման, տպագրման և ինտերնետ ցանցում աշխատելու տարրական հմտություններ:
Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլը ուսումնասիրելու համար նախնական հմտություններ և կարողություններ չեն պահանջվում
Մոդուլի գնահատման կարգը	մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	WORD ծրագիր (հիմնական տեղեկություններ)
Կատարման չափանիշներ	ա. իմանալ Microsoft Word ծրագրի պատուհանի կառուցվածքը, բ. բացել նոր փաստաթուղթ, գ. ստեղծաչափի օգնությամբ մուտքագրել տեքստ, մեծատառ նշաններ, սիմվոլներ, թվանշաններ, դ. տեղաշարժել Տեքստային ցուցիչը տեքստի մեջ, ե. կատարել տարրական ուղղումներ տեքստում, զ. փակել փաստաթուղթը, է. բացել առկա փաստաթուղթը, ը. իմանալ Zoom գործիքի հնարավորությունները:
Ուսումնառության արդյունք 2	Տեքստերի տարրական ֆորմատավորում
Կատարման չափանիշներ	ա. պատրաստել Word ծրագիրը հայերեն և օտար լեզվով տեքստ մուտքագրելու համար, բ. նշել բառերը և տեքստային հատվածները, գ. կատարել մուտքագրված տեքստի պարզագույն ֆորմատավորում, դ. կատարել տողերի հավասարեցում, ե. փոխել միջտողային տարածությունները, զ. փոխել տեքստի գույնը Font Color գործիքով, է. փոխել տեքստի գունային ֆոնը Highlight գործիքով, ը. փոխել պարբերության խորությունները լուսանցքներից, թ. չեղյալ հայտարարել (հրաժարվել) ֆորմատավորման կատարված գործողությունները, ժ. վերականգնել ֆորմատավորման չեղյալ հայտարարված գործողությունները, ժա. կրկնել ֆորմատավորման վերջին գործողությունը, ժբ. մենյուի File\Page Setup հրամանի օգնությամբ փոխել լուսանցքների խորությունները Top, Bottom, Left, Right թվային դաշտերի օգնությամբ, ընտրել էջի ուղղաձիգ (Portrait) կամ հորիզոնական (Landscape) դիրքերը, ընտրել թղթի չափերը Paper Size ցուցակի օգնությամբ, ժգ. պատճենել տեքստը, ժդ. տեղափոխել տեքստը, ժե. տողադարձել տեքստը, ժզ. համարակալել էջերը մենյուի Insert\Page Numbers... հրամանով:
Ուսումնառության արդյունք 3	Փաստաթղթի պահպանում

Կատարման չափանիշներ	ա. իմանալ փաստաթղթերի պահպանման իմաստը, բ. պահպանել նոր ստեղծված փաստաթուղթը, գ. պահպանել փաստաթղթում կատարված ընթացիկ ֆորմատավորումները և փոփոխությունները:
Ուսումնառության արդյունք 4	Աղյուսակների պատրաստում և խմբագրում
Կատարման չափանիշներ	ա. պատրաստել աղյուսակ, բ. աղյուսակի մեջ մուտքագրել տեքստ, գ. կատարել ուղղումներ ու լրացումներ աղյուսակի մեջ, դ. ավելացնել նոր տողեր և նոր սյուներ աղյուսակի մեջ, ե. ջնջել աղյուսակի տողերը և սյուները, զ. փոխել սյունակի լայնությունը Մկնիկի օգնությամբ, է. փոխել տողի բարձրությունը Մկնիկի օգնությամբ, ը. փոխել աղյուսակի գծերի գույնը, թ. գունավորել աղյուսակի տողը և սյունը:
Ուսումնառության արդյունք 5	Գրաֆիկական խմբագրում և նկարագրողում
Կատարման չափանիշներ	ա. գծագրել գրաֆիկական օբյեկտներ, բ. գծագրել գրաֆիկական օբյեկտներ՝ օգտագործելով Autoshapes պատուհանի պատրաստի ձևերը, գ. գծագրել կանոնավոր պատկերներ, դ. ֆորմատավորել գրաֆիկական օբյեկտները՝ տեղափոխելով, պատճենելով, պտտելով, շրջելով, չափերը փոխելով, ե. խմբավորել գրաֆիկական օբյեկտները, զ. հավասարեցնել գրաֆիկական օբյեկտները իրար նկատմամբ, է. գծագրել տեքստային բլոկներ, ը. գունավորել գրաֆիկական օբյեկտները, թ. երանգավորել գրաֆիկական օբյեկտները, ժ. ստվերավորել գրաֆիկական օբյեկտները:
Ուսումնառության արդյունք 6	Փաստաթղթի տպագրում
Կատարման չափանիշներ	ա. նախադիտման ռեժիմում թերթել փաստաթուղթը, բ. իմանալ Print պատուհանի ֆունկցիաները, գ. տպագրել փաստաթուղթը:
Ուսումնառության արդյունք 7	Ինտերնետում աշխատելու իմացություն
Կատարման չափանիշներ	ա. իմանալ Ինտերնետ հասկացության նշանակությունը, բ. ճանաչել Internet Explorer ծրագիրը, իմանալ դրա նշանակությունը, գ. իմանալ Ինտերնետային Հասցե հասկացությունը, դ. իմանալ History հրամանի նշանակությունը, ե. իմանալ Favorites հրամանի նշանակությունը, զ. իմանալ Stop հրամանի նշանակությունը, է. իմանալ Refresh հրամանի նշանակությունը, ը. իմանալ Back և Forward կոճակների նշանակությունը, թ. պատճենել տեքստային ինֆորմացիան ինտերնետային էջից, ժ. պատճենել գրաֆիկական ինֆորմացիան ինտերնետային էջից, ժա. իմանալ ինֆորմացիայի որոնման ինտերնետային ծառայությունները,

	<p>ժբ. ըստ չափանիշների որոնել ինֆորմացիա, ժգ. ճիշտ օգտվել ինֆորմացիայի որոնման ինտերնետային ծառայություններից, ժդ. իմանալ էլեկտրոնային փոստի նշանակություն, ժե. ուղարկել և ստանալ էլեկտրոնային նամակներ:</p>
--	---

Աղյուսակ 2

Միջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագրի ընդհանուր մասնագիտական և հատուկ մասնագիտական կարողությունների մոդուլներ

ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՐԿՐԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ԲԼԱ-04-09-001
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ լեռնային աշխատանքների իրականացման համար հանքավայրերի երկրաբանության վերաբերյալ անհրաժեշտ գիտելիքներ:
Մոդուլի տևողությունը	54 ժամ
Մուտքային պահանջները	Մոդուլն ուսումնասիրելու համար նախնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չէ:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնի երկրակեղևի կառուցվածքը:
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում երկրակեղևի կառուցվածքային տարրերը, բ. ճիշտ է ներկայացնում երկրակեղևում քիմիական տարրերի բաշխվածությունը, գ. ճիշտ է ներկայացնում երկրակեղևի ֆիզիկաքիմիական առանձնահատկությունները և պարամետրերը:
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնի երկրակեղևի միներալային հիմնական կազմը:
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում միներալների բյուրեղային և ամորֆ կառուցվածքը, բ. ճիշտ է ներկայացնում բյուրեղների ձևերը, գ. ճիշտ է ներկայացնում միներալների դերը ապարակազմության (հանքաքարերի առաջացման) պրոցեսում:
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնի երկրակեղևի պետրոգրաֆիկան հիմնական կազմը:
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում լեռնային ապարների կառուցվածքը որպես երկրաբանական ինքնուրույն մարմինների առաջացման միներալային ագրեգատներ, բ. ճիշտ է ներկայացնում լեռնային ապարների ծագումնաբանական խմբերը, գ. ճիշտ է ներկայացնում լեռնային ապարների ֆիզիկամեխանիկական հատկությունների կապը դրանց կազմի, կառուցվածքի և տեղադիրքի հետ:
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԲԱՑ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ԲԼԱ-04-09-002
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ բաց լեռնային աշխատանքների վերաբերյալ ընդհանուր պատկերացումներ կազմելու համար:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
Մուտքային պահանջները	Մոդուլն ուսումնասիրելու համար նախնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չէ:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացի բացահանքը և դրա տարրերը

Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է բնութագրում բացահանքը, բ. ճիշտ է ճանաչում բացահանքի պարամետրերը, գ. ճիշտ է ճանաչում հանքաստիճանի տարրերը, դ. ճիշտ է ներկայացնում բաց լեռնային փորվածքները:
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնի բացահանքի տեսակները և առանձնահատկությունները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում մետաղական բացահանքերը, բ. ճիշտ է ներկայացնում ոչ մետաղական բացահանքերը, գ. ճիշտ է ներկայացնում շինանյութերի բացահանքերը:
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնի բաց լեռնային աշխատանքների կատարման կարգը
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում բացահանքի աշխատանքային գործընթացները, բ. ճիշտ է թվարկում բացահանքում աշխատանքային գործընթացները, գ. ճիշտ է ներկայացնում բացահանքում աշխատանքային գործընթացների իրականացման հաջորդականությունը:
ՍՈՂՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԲԱՑՅԱՆՔԻ ՊԱՐԱՄԵՏՐԵՐԻ ԶՈՓԱԳՐՄԱՆ ԵՎ ՔԱՐՏԵԶԱԳՐՄԱՆ ՀՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ԲԼԱ-04-09-003
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ որոնց հիման վրա նրանք ձեռք կբերեն կարողություններ՝ կարողալ տարբեր քարտեզներ և կազմել հատակագծեր:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
Մուտքային պահանջները	Մոդուլն ուսումնասիրելու համար նախնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չէ:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ճանաչի գեոդեզիական գործիքները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում է գեոդեզիական գործիքները, բ. ճիշտ է ներկայացնում է գործիքների օգտագործման շրջանակները, գ. կարողանում է աշխատեցնել գեոդեզիական գործիքները:
Ուսումնառության արդյունք 2	Կարողա քարտեզներ և տեղանքի հատակագծեր
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ճանաչում քարտեզների և հատակագծերի վրա պայմանական նշանները, բ. ճիշտ է կարողում քարտեզների և հատակագծերի վրա պայմանական նշանները, գ. կարող է կողմնորոշվել տեղանքում:
Ուսումնառության արդյունք 3	Կազմի հատակագծեր
Կատարման չափանիշներ	ա. կարող է կազմել հատակագծեր և սխեմաներ, բ. ճիշտ է համադրում քարտեզները տեղանքի հետ:
ՍՈՂՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԲԱՑՅԱՆՔԻ ՇԱՅԱԳՈՐԾՄԱՆ ՊԱՐԱՄԵՏՐԵՐԻ ԶՈՓԱԳՐՄԱՆ ՀՍՏՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	ԲԼԱ-04-09-004
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ որոնց հիման վրա նրանք ձեռք կբերեն կարողություններ՝ կողմնորոշվելու բացահանքում և հաշվարկելու լեռնային զանգվածի ծավալները:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլը ուսումնասիրելու համար՝ ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ԲԼԱ-4-09-003 «Բացահանքի պարամետրերի չափագրման և քարտեզագրման հմտություններ» մոդուլը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար

	մակարդակի ապահովումն է:
ՈՒՏՈՒՆՆԱԶՈՒՅՅԱՆ արդյունք 1	ճանաչի մարկշեյդերական գործիքները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում մարկշեյդերական գործիքները, բ. ճիշտ է ներկայացնում գործիքների օգտագործման շրջանակները, գ. կարողանում է օգտագործել մարկշեյդերական գործիքները:
ՈՒՏՈՒՆՆԱԶՈՒՅՅԱՆ արդյունք 2	Կարողա աշխատանքային գծագրեր և սխեմաներ
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ճանաչում աշխատանքային գծագրերի և սխեմաների վրա պայմանական նշանները, բ. ճիշտ է կարողում աշխատանքային գծագրերի և սխեմաների վրա պայմանական նշանները:
ՈՒՏՈՒՆՆԱԶՈՒՅՅԱՆ արդյունք 3	Կազմի աշխատանքային էսքիզներ
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է կարողում աշխատանքային գծագրերը, սխեմաները և էսքիզները, բ. ճիշտ է կատարում աշխատանքային տեղամասի էսքիզները, գ. ճիշտ է համադրում աշխատանքային գծագրերը տեղանքի հետ:
ՈՒՏՈՒՆՆԱԶՈՒՅՅԱՆ արդյունք 4	Ներկայացնի կատարված լեռնային աշխատանքների ծավալները
Կատարման չափանիշներ	ա. կարող է որոշել կատարվելիք աշխատանքների տեղադիրքը, բ. կարող է գնահատել կատարված աշխատանքները, գ. ճիշտ է ներկայացնում կատարված աշխատանքների ծավալները:
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ»	
Մոդուլի դասիչը	PLU-04-09-005
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ որոնց հիման վրա նա կիմանա բացահանքերում աշխատանքները անվտանգ կազմակերպելու հիմունքները:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլը ուսումնասիրելու համար՝ ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ԱՍՕ-04-09-001 «Անվտանգություն և առաջին օգնություն» մոդուլը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
ՈՒՏՈՒՆՆԱԶՈՒՅՅԱՆ արդյունք 1	Ներկայացնում է լեռնային աշխատանքներում վտանգավոր և վնասակար գործոնները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում պայթեցման աշխատանքներից առաջացող վնասակար և վտանգավոր ազդեցությունները, բ. ճիշտ է ներկայացնում բացահանքում բարձր լարման հոսանքատար ուղիներից առաջացող վտանգավոր ազդեցությունները և հրդեհավտանգ գործոնները: գ. ճիշտ է ներկայացնում բացահանքում աշխատող սարքերից և մեքենաներից առաջացող վնասակար և վտանգավոր ազդեցությունները:
ՈՒՏՈՒՆՆԱԶՈՒՅՅԱՆ արդյունք 2	Կազմակերպում է բացահանքում աշխատանքների անվտանգությունը
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է կազմակերպում աշխատատեղերի անհրաժեշտ լուսավորվածությունը, բ. ճիշտ է կազմակերպում բացահանքում գազերի և փոշու վերացման աշխատանքները, գ. ճիշտ է կազմակերպում բացահանքում էլակտրահարումից և հրդեհներից պաշտպանությունը, դ. ճիշտ է կազմակերպում աշխատող սարքերի և մեքենաների անվտանգ աշխատանքային պայմանները:
ՈՒՏՈՒՆՆԱԶՈՒՅՅԱՆ արդյունք 3	Իրականացնում է վթարների նախագուշացման և վերացման աշխատանքներ
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում բացահանքում առաջացող հնարավոր վթարները, բ. ճիշտ է կազմակերպում վթարների վերացման աշխատանքները:

ՄՈՂՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԱՊԱՐՆԵՐԻ ՖԻԶԻԿԱ»	
Մոդուլի դասիչը	ԲԼԱ-04-09-006
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ որոնց հիման վրա նա կհամարա լեռնային ապարների ֆիզիկական, տեխնոլոգիական ու մեխանիկական հատկությունները և դրանցում ընթացող պրոցեսները:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլը ուսումնասիրելու համար նախնական մասնագիտական գիտելիքներ պետք չեն:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնում է լեռնային ապարների ֆիզիկական հատկությունները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում ապարների հիմնական ֆիզիկական հատկությունները, բ. ճիշտ է ներկայացնում ապարների ֆիզիկական հատկությունների վրա միներալային կազմի ու կառուցվածքի ազդեցությունները, գ. ճիշտ է ներկայացնում ապարների դասակարգումն ըստ կազմի, կառուցվածքի և հատկությունների:
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնում է լեռնային ապարների տեխնոլոգիական հատկությունները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում ապարների տեխնոլոգիական հատկությունները, բ. ճիշտ է ներկայացնում ապարների տեխնոլոգիական հատկությունների վրա ազդող գործոնները, գ. ճիշտ է ներկայացնում ապարների արդյունահանման համար տեխնոլոգիական հատկությունների նշանակությունը:
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնում է լեռնային ապարների մեխանիկական հատկությունները և դրանցում ընթացող պրոցեսները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում ապարների մեխանիկական հատկությունները, բ. ճիշտ է ներկայացնում ապարներում ընթացող մեխանիկական պրոցեսները, գ. ճիշտ է ներկայացնում ապարների արդյունահանման վրա մեխանիկական հատկությունների ազդեցության նշանակությունը:
ՄՈՂՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՅՈՒՐԱՏՄԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԵՎ ՍԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՀՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ԲԼԱ-04-09-007
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ որոնց հիման վրա նա կհամարա բացահայտել օգտագործվող հորատման մեքենաներն և սարքավորումները, դրանց աշխատանքի սկզբունքը:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլը ուսումնասիրելու համար՝ ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ԲԼԱ-04-09-005 «Մասնագիտական գործունեության անվտանգություն» մոդուլը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնում է հորատման եղանակները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է տարբերակում հորատման եղանակները, բ. ճիշտ է ներկայացնում հորատման եղանակների կիրառման պայմանները:
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնում և աշխատեցնում է հորատման գործիքները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ճանաչում հորատման գործիքների տեսակները, բ. ճիշտ է ներկայացնում հորատման գործիքների աշխատանքի սկզբունքները և կիրառման պայմանները, գ. կարող է աշխատացնել հորատման գործիքները:
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնում և աշխատեցնում է հորատման հաստոցները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճանաչում է հորատման հաստոցների տեսակները,

	բ. Ճիշտ է ներկայացնում հորատման հաստոցների աշխատանքի սկզբունքները և կիրառման պայմանները, գ. կարողանում է աշխատացնել հորատման հաստոցները:
ՍՈՂՈՒԽԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԲԱՐՁՈՂ ՍԱՐՔԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՋՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ԲԼԱ-04-09-008
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ որոնց հիման վրա նա կհմանա բացահայտելու օգտագործվող հանութաբարձող սարքավորումները և դրանց աշխատանքի սկզբունքը:
Մոդուլի տևողությունը	144 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլը ուսումնասիրելու համար՝ ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ԲԼԱ-04-09-005 «Մասնագիտական գործունեության անվտանգություն» մոդուլը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնում է բարձման եղանակները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է տարբերակում բարձման եղանակները, բ. ճիշտ է ներկայացնում բարձման եղանակների կիրառման պայմանները:
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնում է ընդհատ և անընդհատ գործողության հանութաբարձող սարքերը
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ճանաչում ընդհատ (ցիկլային) գործողության բարձող սարքերը, բ. ճիշտ է ճանաչում անընդհատ գործողության հանութաբարձող սարքերը, գ. ճիշտ է ներկայացնում հանութաբարձող սարքերի աշխատանքի սկզբունքները և կիրառման պայմանները:
Ուսումնառության արդյունք 3	Կարողանում է աշխատացնել հանութաբարձող սարքերը
Կատարման չափանիշներ	ա. կարող է աշխատացնել ընդհատ (ցիկլային) գործողության բարձող սարքերը, բ. կարող է աշխատացնել անընդհատ գործողության հանութաբարձող սարքերը:
ՍՈՂՈՒԽԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԵՎ ՍԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՋՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ԲԼԱ-04-09-009
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ որոնց հիման վրա նա կհմանա բացահայտելու օգտագործվող տրանսպորտային մեքենաներն և սարքավորումները, դրանց աշխատանքի սկզբունքը:
Մոդուլի տևողությունը	144 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլը ուսումնասիրելու համար՝ ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ԲԼԱ-04-09-005 «Մասնագիտական գործունեության անվտանգություն» մոդուլը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնում է լեռնային զանգվածի տեղափոխման եղանակները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է տարբերակում լեռնային զանգվածի տեղափոխման եղանակները, բ. ճիշտ է ներկայացնում լեռնային զանգվածի տեղափոխման եղանակների կիրառման պայմանները:
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնում է տրանսպորտային մեքենաների և սարքավորումների տեսակները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում ընդհատ գործողության տրանսպորտային միջոցները, բ. ճիշտ է ներկայացնում անընդհատ գործողության տրանսպորտային միջոցները, գ. ներկայացնում է տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի սկզբունքները և կիրառման պայմանները:
Ուսումնառության արդյունք 3	Կարողանում է աշխատացնել տրանսպորտային միջոցները
Կատարման չափանիշներ	ա. կարող է աշխատացնել ընդհատ գործողության տրանսպորտային միջոցները, բ. կարող է աշխատացնել անընդհատ գործողության տրանսպորտային միջոցները:

ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՔԱՐՅԱՏ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՀՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ԲԼԱ-04-09-010
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ որոնց հիման վրա նա կհմանա բացահանքերում օգտագործվող քարհատ մեքենաներն և սարքավորումները, դրանց աշխատանքի սկզբունքը:
Մոդուլի տևողությունը	90 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլը ուսումնասիրելու համար՝ ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ԲԼԱ-04-09-005 «Մասնագիտական գործունեության անվտանգություն» մոդուլը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնում է քարի կտրման եղանակներն և սխեմաները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է տարբերակում քարի կտրման եղանակները, բ. ճիշտ է տարբերակում քարի կտրման սխեմաները, գ. ճիշտ է ներկայացնում քարի կտրման եղանակների և սխեմաների կիրառման պայմանները:
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնում է քարհատ մեքենաների և սարքավորումների տեսակները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում սկավառակային սղոցման քարհատ մեքենաները, բ. ճիշտ է ներկայացնում ճոպանային սղոցման քարհատ մեքենաները, գ. ճիշտ է ներկայացնում սկավառակային և ճոպանային սղոցման քարհատ մեքենաների աշխատանքի սկզբունքները և կիրառման պայմանները:
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԱՊԱՐՆԵՐԻ ԱՐՏԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	ԲԼԱ-04-09-011
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ որոնց հիման վրա նա կկազմակերպի շինարարական լեռնային ապարների արտադրությունը:
Մոդուլի տևողությունը	72 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլը ուսումնասիրելու համար՝ ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի ԲԼԱ-04-09-005 «Մասնագիտական գործունեության անվտանգություն» մոդուլը:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1	Ներկայացնում է շինարարական լեռնային ապարների հանքավայրերի մշակման տեխնոլոգիաները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում շինարարական լեռնային ապարների արտադրության տեխնոլոգիաները, բ. ճիշտ է ներկայացնում սորուն լեռնային ապարների մշակման առանձնահատկությունները, գ. ճիշտ է ներկայացնում սորուն-կապակցված լեռնային ապարների մշակման առանձնահատկությունները:
Ուսումնառության արդյունք 2	Ներկայացնում է շինարարական լեռնային ապարների հանքավայրերի մշակման համալիր մեքենայացման կառուցվածքը
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում շինարարական լեռնային ապարների մշակման համալիր մեքենայացման կառուցվածքը, բ. ճիշտ է ներկայացնում սորուն լեռնային ապարների մշակման համալիր մեքենայացման կառուցվածքը, գ. ճիշտ է ներկայացնում սորուն-կապակցված լեռնային ապարների մշակման համալիր մեքենայացման կառուցվածքը:
Ուսումնառության արդյունք 3	Ներկայացնում է շինարարական քարերի հանքավայրերի մշակման եղանակները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում խոշոր բլոկների և որմնաքարերի ստացման համար շինարարական քարերի հանքավայրերի մշակման եղանակը, բ. ճիշտ է ներկայացնում խոշոր բլոկներից երեսապատման քարերի ստացման համար շինարարական քարերի հանքավայրերի մշակման եղանակը:

ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ԱՊԱՐՆԵՐԻ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ ՀԱՆՈՒՅԹԻ»	
Մոդուլի դասիչը	FLU-04-09-012
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ բաց լեռնային աշխատանքներում հանութաբարձման աշխատանքների կատարման նպատակով ապարային զանգվածի քայքայման գործընթացների իրականացման կարողություն ձեռք բերելու համար:
Մոդուլի տևողությունը	144 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլը ուսումնասիրելու համար՝ ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի FLU-04-09-005 «Մասնագիտական գործունեության անվտանգություն» և FLU-4-09-009 «Տրանսպորտային մեքենաների և սարքավորումների կիրառման հմտությունները» մոդուլները:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1 Կատարման չափանիշներ	Ներկայացնում է ապարների քայքայման եղանակները և միջոցները ա. ճիշտ է ճանաչում ապարների քայքայման միջոցները, բ. ճիշտ է ներկայացնում ապարների քայքայման եղանակները, գ. ճիշտ է օգտագործում ապարների քայքայման միջոցները:
Ուսումնառության արդյունք 2 Կատարման չափանիշներ	Ներկայացնում է հորատապայթեցման աշխատանքների պարամետրերը ա. ճիշտ է ներկայացնում հորատման աշխատանքների պարամետրերը, բ. ճիշտ է ներկայացնում պայթեցման աշխատանքների պարամետրերը, գ. կարող է իրականացնել պայթեցման աշխատանքներ:
Ուսումնառության արդյունք 3 Կատարման չափանիշներ	Ներկայացնում է պայթուցիկ նյութերը, պայթեցման եղանակներն ու միջոցները ա. ճիշտ է ճանաչում և տարբերակում է պայթուցիկ նյութերը, բ. ճիշտ է ճանաչում և տարբերակում է պայթեցման միջոցները, գ. ճիշտ է ճանաչում և տարբերակում է պայթեցման եղանակները:
ՄՈԴՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՀԱՆՈՒԹԱՔԱՐՁՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	FLU-04-09-013
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ հանութաբարձման աշխատանքների իրականացման տեխնիկատեխնոլոգիական լուծումների կարողություն ձեռք բերելու համար:
Մոդուլի տևողությունը	144 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլը ուսումնասիրելու համար՝ ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի FLU-04-09-005 «Մասնագիտական գործունեության անվտանգություն» և FLU-4-09-009 «Տրանսպորտային մեքենաների և սարքավորումների կիրառման հմտությունները» մոդուլները:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
Ուսումնառության արդյունք 1 Կատարման չափանիշներ	Ներկայացնում է հանութաբարձման աշխատանքների սխեմաները ա. ճիշտ է կարողում հանութաբարձման աշխատանքների սխեմաները, բ. ճիշտ է տարբերակում հանութաբարձման աշխատանքների սխեմաները, գ. ճիշտ է կատարում հանութաբարձման աշխատանքների սխեմաների կիրառումը:
Ուսումնառության արդյունք 2 Կատարման չափանիշներ	Ներկայացնում է հանութաբարձման աշխատանքների կատարման կարգը ա. ճիշտ է ընտրում հանքախորշում հանութաբարձիչ սարքավորման տեղադիրքը, բ. ճիշտ է կատարում հանքախորշային տեսակավորում, գ. կարող է իրականացնել հանութաբարձման աշխատանքներ:

ՈՒՍՈՒՆԱԶՈՒՅՄԱՆ արդյունք 3	Ներկայացնում է հանութաբարձման և տրանսպորտային միջոցների միջև կապը
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում հանութաբարձման և տրանսպորտային միջոցների միջև կապը, բ. ճիշտ է կոմնորոշվում հանքաստիճանի վրա հանութաբարձող և տեղափոխող միջոցների համատեղ աշխատանքում, գ. կարող է հաշվառել կատարված աշխատանքների արդյունքները:
ՍՈՂՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՇԱՐՔԱՎՈՐԾՄԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	FLU-04-09-014
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ բացահանքում լեռնային զանգվածի տեղափոխման աշխատանքների իրականացման կարողություն ձեռք բերելու համար:
Մոդուլի տևողությունը	144 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլը ուսումնասիրելու համար՝ ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի FLU-04-09-005 «Մասնագիտական գործունեության անվտանգություն» և FLU-4-09-009 «Տրանսպորտային մեքենաների և սարքավորումների կիրառման հմտությունները» մոդուլները:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
ՈՒՍՈՒՆԱԶՈՒՅՄԱՆ արդյունք 1	Ներկայացնում է լեռնային զանգվածի տեղափոխման եղանակները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում լեռնային զանգվածի տեղափոխման եղանակները, բ. ճիշտ է ներկայացնում լեռնային զանգվածի տեղափոխման եղանակների կիրառման պայմանները:
ՈՒՍՈՒՆԱԶՈՒՅՄԱՆ արդյունք 2	Ներկայացնում է լեռնային զանգվածի տեղափոխման սխեմաները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է կարգում լեռնային զանգվածի տեղափոխման սխեմաները, բ. ճիշտ է ներկայացնում է լեռնային զանգվածի տեղափոխման սխեմաները, գ. ճիշտ է կողմնորոշվում տեղափոխման սխեմաներում:
ՈՒՍՈՒՆԱԶՈՒՅՄԱՆ արդյունք 3	Ներկայացնում է լեռնային զանգվածի տեղափոխման աշխատանքները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է պահպանում լեռնային զանգվածի տեղափոխման աշխատանքների կարգը, բ. կարող է պահպանել տրանսպորտային ուղիների աշխատանքային վիճակը, գ. կարող է հաշվառել լեռնային զանգվածի տեղափոխման աշխատանքների արդյունքները:
ՍՈՂՈՒԼԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ «ՍԱԿԱՐԱՑՄԱՆ ԱՊԱՐԱՆԻ ՏԵՂԱԴՐՄԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ»	
Մոդուլի դասիչը	FLU-04-09-015
Մոդուլի նպատակը	Ապագա մասնագետին տալ գիտելիքներ լցակույտային աշխատանքների իրականացման կարողություն ձեռք բերելու համար:
Մոդուլի տևողությունը	144 ժամ
Մուտքային պահանջները	Այս մոդուլը ուսումնասիրելու համար՝ ուսանողը պետք է նախապես ուսումնասիրած լինի FLU-4-09-008 «Բարձր սարքերի կիրառման հմտություններ» և FLU-4-09-009 «Տրանսպորտային մեքենաների և սարքավորումների կիրառման հմտություններ» մոդուլները:
Մոդուլի գնահատման կարգը	Մոդուլի ընդունելի կատարողականը յուրաքանչյուր արդյունքի համար նախատեսված կատարման չափանիշների բավարար մակարդակի ապահովումն է:
ՈՒՍՈՒՆԱԶՈՒՅՄԱՆ արդյունք 1	Ներկայացնում է մակաբացման ապարների տեղադրման՝ լցակույտաձևավորման եղանակները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է թվարկում լցակույտաձևավորման եղանակները, բ. ճիշտ է ներկայացնում լցակույտաձևավորման եղանակների կիրառման պայմանները, գ. ճիշտ է կողմնորոշվում լցակույտաձևավորման եղանակների ընտրության մեջ:
ՈՒՍՈՒՆԱԶՈՒՅՄԱՆ արդյունք 2	Ներկայացնում է լցակույտաձևավորման սխեմաները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է կարգում լցակույտաձևավորման սխեմաները,

	բ. ճիշտ է ներկայացնում լցակույտաձևավորման սխեմաները, գ. ճիշտ է կողմնորոշվում լցակույտաձևավորման սխեմաներում:
Ուսումնառության արդյունք 3	Տարբերակում է լցակույտաձևավորման տեխնիկական միջոցները և դրանց օգտագործման պայմանները
Կատարման չափանիշներ	ա. ճիշտ է ներկայացնում լցակույտաձևավորման տեխնիկական միջոցները, բ. ճիշտ է ներկայացնում լցակույտաձևավորման պայմանները, գ. կարող է հաշվառել լցակույտաձևավորման աշխատանքների ծավալները:

Սիջին մասնագիտական կրթության 0902 «Բաց լեռնային աշխատանքներ» մասնագիտության օրինակելի ուսումնական պլան

Հ/Հ	Առարկայախմբեր, առարկաներ և մոդուլներ	Շաբաթների թիվը	Ռեսուրսային առավելագույն բեռնվածությունը, ժամ	Պարտադիր լսարանային պարամետրներ, ժամ	Ռեսուրսային երաշխավորվող տարին
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ					
1	Հայոց լեզվի և խոսքի մշակույթի հիմունքներ		108	72	1
2	Տնտեսագիտության հիմունքներ		81	54	2
3	Քաղաքագիտություն և սոցիոլոգիայի հիմունքներ		27	54	2
4	Իրավունքի հիմունքներ		54	36	2
5	Պատմություն		54	54	1
6	Ռուսաց լեզու		108	72	1
7	Օտար լեզու		108	72	1
8	Ֆիզիկական կուլտուրա		152	152	1,2,3
ԸՆԴՊԱՏԵՆԸ			684	558	
ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԵՎ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ					
1	Էկոլոգիայի հիմունքներ		54	36	3
2	Քաղաքաշտպանություն և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր		27	18	1
ԸՆԴՊԱՏԵՆԸ			81	54	
ԱՌԱՆՅՔԱՅԻՆ ՀՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ					
1	Հաղորդակցություն		54	36	1
2	Անվտանգություն և առաջին օգնություն		44	36	1
3	Ընդհանուր աշխատանքային գործունեության հմտություններ		72	54	1
4	Համակարգչային օպերատորության հիմունքներ		80	54	1
ԸՆԴՊԱՏԵՆԸ			250	180	
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ					
1	Ընդհանուր երկրաբանության		81	54	1
2	Բաց լեռնային աշխատանքների հիմունքներ		108	72	1
3	Բացահանքի պարամետրերի չափագրման և քարտեզագրման հմտություններ		108	72	1
4	Բացահանքի շահագործման պարամետրերի չափագրման հմտություն		108	72	3
5	Մասնագիտական գործունեության անվտանգություն		108	72	3
ԸՆԴՊԱՏԵՆԸ			513	342	
ՀԱՏՈՒԿ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ					
1	Ապարների ֆիզիկա		108	72	1
2	Հորատման մեքենաների և սարքավորումների կիրառման հմտություններ		108	72	1
3	Բարձր սարքերի կիրառման հմտություններ		216	144	2,3
4	Տրանսպորտային մեքենաների և սարքավորումների կիրառման հմտություններ		216	144	2,3
5	Քարհատ մեքենաների կիրառման հմտություններ		108	90	3
6	Շինաքարերի արտադրության կազմակերպման հմտություններ		108	72	3
7	Ապարների նախապատրաստումը հանույթի		216	144	2,3
8	Հանութաբարձման աշխատանքների կազմակերպման հմտություններ		216	144	2,3
9	Տրանսպորտային միջոցների շահագործման կազմակերպման հմտություններ		216	144	2,3
10	Մակաբացման ապարների տեղադրման կառավարման հմտություններ		216	144	2,3
ԸՆԴՊԱՏԵՆԸ			1755	1170	
ՊԱՅՈՒՏԱՅԻՆ ԺԱՄԵՐ			297	198	
ԸՆՏՐՈՎԻ			135	90	
ԸՆԴՊԱՏԵՆԸ			72	3715	2592
ԽՈՐՀՐԴԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			300	300	
ՆԱԽԱՄԻՐԱԿԱՆ ԱՈՒՐԿԱՆԵՐ					
ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՊՐԱԿՏԻԿԱ			41		
ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ԱՏԵՍԱԿՈՐՈՒՄ			10		
ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՄՓՈԹԻՉ ԱՏԵՍԱԿՈՐՈՒՄ			3		
ԸՆԴՊԱՏԵՆԸ			126		

